

Veiligheid snijdt door alles heen

Veiligheid is geen doel op zich, maar wel een basisvoorwaarde voor een goed functionerende openbare ruimte. Hoe zorg je daarvoor? Een gesprek met Hans Boutellier, wetenschappelijk directeur van het Verwey-Jonker Instituut en hoogleraar Veiligheid en Veerkracht aan de VU.

Veiligheid is vrij zijn van bedreigingen, een gevoel van geborgenheid', zegt Hans Boutellier. 'Het is in die zin niet positief te definiëren. Wanneer ben je nu echt veilig? Er blijft altijd een risico bestaan.' Veiligheid is dus in wezen de afwezigheid van onveiligheid en kan nooit helemaal gewaarborgd worden. En toch is veiligheid een aspect dat bij heel veel situaties een cruciale rol speelt: bij voedsel, vuurwerk, als je in een vliegtuig zit. En natuurlijk in de openbare ruimte: als een plek niet veilig genoeg is, is deze per definitie niet geslaagd.

Er is dus alle reden om voor voldoende veiligheid in de openbare ruimte te zorgen. Maar hoe stel je vast of iets veilig genoeg is? 'Dat is nog niet zo makkelijk', zegt Boutellier. 'Er is objectieve en subjectieve veiligheid. Soms voelt iemand zich

Hans Boutellier: 'Als een plek niet veilig genoeg is, is deze per definitie niet geslaagd.'
(foto: Martin van den Bogaardt)

ten onrechte veilig, bijvoorbeeld jonge mannen die zich veilig in het uitgaansleven voelen en juist het vaakst slachtoffer worden van geweld. Het kan ook andersom: iemand voelt zich onveilig terwijl daar feitelijk geen reden voor is. Denk aan oudere mensen die niet meer over straat durven. Waar het

op aankomt, is dat de overheid, die verantwoordelijk is voor de veiligheid in de openbare ruimte, een goede diagnose stelt van de situatie en daar een passende aanpak voor bedenkt - ik spreek van sociale diagnosebehandelingcombinaties, naar analogie van de zorgsector.'

ALS EEN VOETBALELFTAL

Een goede diagnose kan voorkomen dat een probleem met de verkeerde middelen wordt bestreden. Zoals het inzetten van ME bij lichte fricties in de openbare ruimte, of juist het organiseren van een buurtbarbecue als de situatie al volledig is ontspoord. Boutellier: 'Als je zoiets doet op het verkeerde moment, kan het door bewoners als een klap in het gezicht worden ervaren en ben je juist verder van huis. Om het hele "veiligheidsveld" te overzien, kan de vergelijking met de opstelling van een voetbalelftal verhelderend werken. De doelman is dan de sluitpost, het laatste redmiddel: justitie en het opleggen van sancties. De achterhoede wordt gevormd door politie en andere professionals

Beschouw ontwerp, inrichting en beheer steeds als kans om (sociale) veiligheid en leefmilieu te verbeteren

WhatsApp buurtpreventie: laat wijkagenten ook meedoen in de groep. (foto: Michiel Smit)

die veiligheid in hun takenpakket hebben, inclusief handhavers. Het middenveld bestaat uit organisaties die een andere doelstelling hebben, maar waarvoor veiligheid wel een belangrijk aandachtspunt is. Denk aan horecaondernemers, scholen en woningcorporaties. De voorhoede tenslotte wordt gevormd door burgers: zij moeten de kansen op een veilige, vitale samenleving benutten en scoren.'

Boutellier gaat verder met de vergelijking: 'Net als in het voetbal moet je een veilige samenleving van achteruit opbouwen: er moet steun worden ervaren van politie en justitie. Het is onzin om te denken dat zelfredzame burgers zelf een veilige samenleving kunnen afdwingen. Het is een samenspel, waarbij iedereen zijn eigen positie moet begrij-

pen en moet zien bij wie de bal op een bepaald moment ligt.'

WHATSAPP BUURTPREVENTIE

Wie zich deze manier van kijken eigen maakt, kan allerlei acties en initiatieven in de samenleving op waarde schatten en effectief richten. Wat bijvoorbeeld te denken van WhatsApp Buurtpreventie? Boutellier: 'Een prima ontwikkeling, maar let wel op dat je niet alles verdacht maakt wat ook maar enigszins afwijkt van de norm. En laat wijkagenten ook meedoen in de groep, maar laat het wel een echt burgerinitiatief blijven. Ik ben overigens ook erg voor twitterende wijkagenten, het is een prachtige vorm van directe democratie.'

Ook voor woningcorporaties heeft Boutellier een duidelijk advies om

bij te dragen aan veilige en leefbare buurten. 'Houd op om bewoners klanten te noemen, het zijn gewoon huurders met wie je een wederkerige relatie ontwikkelt. Een corporatie biedt betaalbare huisvesting in een leefbare omgeving, huurders leveren daar een bijdrage aan en signaleren tijdig problemen. Maak van de ondertekening van een huurcontract een feestelijk moment, dat geeft een goede start aan de relatie. Mensen, of het nu bewoners of professionals zijn, moeten de publieke ruimte liefdevol behandelen. Dat staat aan de basis van een veilige openbare ruimte.'

Website

www.verwey-jonker.nl
www.fsw.vu.nl/nl/onderzoek/expertiselabs/kenniswerkplaats-veiligheid-en-veerkracht